

NÉPNEVELŐ.

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI LAP

A MAGYARORSZÁGI LATIN ÉS GÖRÖG SZERTARTÁSÚ KATH. NÉPKÖZTANÁSI INTÉZETEK SZÁMÁRA.

KIADJA A SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT.

Megjelenik minden vasárnap egy ívnyi terjedelemben.

Megkapja e lapot minden kath. népoktatási intézet egy-egy példányban **ingyen**.

Előfizetési ár: egész évre 3 frt. Kéziratokat nem küldünk vissza.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST,

Királyi Pál utca 13. szám.

(Szent-István-Társulat).

A hirdetések árszabálya:

A pályázati hirdetéseknek **minden egyes szövegért**, minden közlés után 3 kr. (6 fillér) fizetendő. — Egyéb hirdetéseknek **egész oldal 16 frt**, fél 8 frt, negyedrészt 4 frt és egy nyolczadrész oldal 2 frt. **A 30 kr. bélyegilletéket a hirdető fizeti.**

A díjak előre beküldendők a Szent-István-Társulathoz

A Szent-István-Társulat közgyűlése.

Nagy érdeklődéssel nézett nemcsak a magyar kath. világ, hanem az egész magyar társadalom a Szent-István-Társulat ez évi közgyűlése elé. Mindenkor országos esemény számba ment hazánk e legrégibb és legszélesebb alapon működő kulturintézményének rendszeresen az év márczius havában megtartani szokott közgyűlése, de hogy ezuttal a rendesen megszabott érdeklődéssel várta mindenki a gyűlést, annak alapja abban a határtalan tiszteletben keresendő, mellyel a magyar közvélemény osztatlanul viseltetik Magyarország bölcs egyházfejedelme Vaszary Kólos biboros hercegprímás magas személye iránt. Sejtette mindenki és remegve várta, a mit mondani fog az új ezredév első évében, a magyar állampolgárok legelső férfija, a biboros hercegprímás a magyar nemzeti kulturát irányító, vezető, gyámolító Társulat elnöki székéből, a melyet e napon elfoglalt. És elhangzott a sokat jelentő nagy szózat a legbölcsebb állampolgár ajkáról: *»Vissza kell térniünk Istenhez.«*

Mi tanítók, kik hivatva vagyunk a hit fáját a romlatlan gyermeki szívek talajában ápolni és fejleszteni és ezzel a magyar társadalmi élet régi erényeit, a nemzeti haladás és boldogság e legbiztosabb eszközeit a nemzeti élet számára biztosítani, mi kétszeresen átértjük és átérzük e parancsot jelentő szózatot, mert annak ajkáról hangzottak el e szavak, ki a kath. tanítók legelsője. A biboros hercegprímás nyíltan és egyenesen elismerést hirdetett e szózatával a hitvallásos iskolák működése fölött és jelezte egyszersmind, hogy a magyar társadalom sokféle bajai csak úgy orvosolhatók, ha Krisztus szelleme hatja át a jövőben e haza minden rendű és rangú iskoláiban a nevelést.

De lássuk az eszmegazdag beszéd részletét. Szavait így kezdi a biboros egyházfejedelm:

»Valamint a természet anyagi birodalmában tapasztalható bámulatosságot és rendes azon állandó és változást nem ismerő törvények tartják fenn, melyek az Alkotótól származnak és melyeknek ereje előtt az összes lelketlen teremtmények meghajolni kényszerülnek: akként a szabadakaratu emberekből álló szellemi világban is a társadalmi rendet megállapítani, fentartani, az igazságot és igazságosságot érvényre juttatni és védeni, a tekintély és tisztelet uralmát szilárdítani és biztosítani, az igazi szabadságot, egyenlőséget és testvériséget létrehozni és ápolni egyedül az isteni törvényeken alapuló intézmények által lehetséges.

Függetleníteni akarni Istentől a társadalmat, az államot: oly törekvés, mely az állami rendet, szervezetet teljesen felforgatja.

A paradicsomi csábító hazug ígérete »eritis sicute dii« már az első emberpár életsorsában sem vált be; és nem vált be hatezer éven át tett kísérletek egyikében sem.

Soha sem találkozott ugyanis a föld bármely pontján igazi államférfi, ki államot alapított volna Isten nélkül, nem találkozott bölcs törvényhozó, ki társadalmat szervezett volna erkölcs nélkül.

Majd ezeket mondja: »Midőn a kereszténység megjelent a földön, századok üldöztetése alatt az igazság és a szeretet fegyvereivel hódította meg a szíveket.

Ezek segélyével alapította meg tekintélyét és uralmát. Ezek nevében építette a századok viharaival győztesen dacoló azon mentővárat, amelynek falai között nemesak a barbár néptörzsek áradata által szorongatott nemzetek kerestek menekvést, hanem oltalmat talált a tudomány, a művészet, enyhet és vigaszt élvezett a nyomor és a szenvedés is.

Elvitázhatatlan tény, hogy az egyház áldásos tevékenysége hűen visszatükröződik az emberiség életnézetein, erkölcein, törvényhozasan és

intézményein: épp azért meglepő az újabb idők azon mind nagyobb és nagyobb tért hódító törekvése, amelynel fogva a társadalom egészen ki akarja magát vonni azon jótékony befolyás alól, melyet rá az egyház gyakorolt és amelynek nagyságát és dicsőségét, erejét és hatalmát köszönhette. »És azután a meggyőződés hangján szól arról, hogy az egyháznak az államtól való elválasztása mindenütt megboszlulta magát. Megboszlulta magát az a törekvés, mely azt kívánta:

»Engedd meg, hogy egészen független törvényeim, független intézményeim, független tudományom, független iskoláim, független erkölcseim legyenek.

Engedd meg, hogy azon ösvényekre lépjek, amelyeket a mai kor szelleme jelölt ki számomra, hogy minden befolyásodtól menten és tekintélyed támogatása nélkül haladhassak újabb rendeltetésem és feladataim utain.«

Végül a társadalomra tekint a bíboros főpap és ezeket mondja:

Gondos megfigyelés után a nap-nap után felmerülő tünetekből következtethetjük, hogy az emberiség nagyon beteg.

Európának ma nincs egyetlen nemzete, melynek társadalmi élető sebei nem volnának.

Nincs egyetlen nemzete, mely akár a kül-, akár a belbékét csak rövid időre is garantírozhatná!

Miert e lazás állapot?

Ugyan mi hiányzik?

A tudomány? az irodalom? az ipar? a kereskedelem? a gazdaság?

Hisz ezekben anyagi helyzetüket illetőleg évtizedek alatt nagyobb a haladás, mint azelőtt századokon át!

Van vasúthalozatunk, gőzhajónk, távirónk, távbeszélőnk, villanyvilágításunk, bőrzenk; vannak bankjaink, temérdek törvényeink, gépeink, gyilkos fegyvereink, szórakoztatásra, mulatságra tisztességes és nem tisztességes helyeink, van — mondhatnám — korlátlan egyéni szabadságunk.

Ugyan mi hiányzik?

Hiányzik: lelki, vallás-erkölcsi életünk.

Korunk elméletei megmérgezték a magánélet erkölceit és a politikai szenvedélyeket. Nem ismerünk a magyar társadalomra.

»Rombolás, pusztulás, süllyedés mindenütt. Erkölcs, haza, Isten, üres fogalmak.«

Ezen sujtó ítéletet nem én mondom, hanem lapjaink írják. Olvassa el bárki a lapokat csak e hó elsejétől — mindegyik pártkülönbség nélkül panaszkodik erkölcsi hanyatlásunk felett.

Mi az orvosság?

Vissza kell térnünk Istenhez!

E törekvésben nagy feladat vár reánk.

Első szent királyunk, kinek nevét társulatunk viseli, a katholicizmus nagy egységébe foglalta a nemzetet. Legyen tehát jelszavunk:

Katolikusok vagyunk és maradunk törhet-

len hűségben egyházunkhoz és annak fejéhez; magyarok vagyunk és maradunk törhetlen hűségben hazánkhoz és királyunkhoz. Midőn a társulat nm. és mélt. elnökeinek fáradságtalan és buzgó tevékenységökért a társulat nevében legbensőbb hálát, az alelnök és a többi tisztviselő uraknak forró köszönetet szavazok: a nagygyűlést megnyitottnak nyilvánítom.«

A gyűlésen igen tekintélyes közönség volt jelen. Ott voltak a kath. közelet kitünőségei között: Apponyi Lajos gróf főudvarmester, Zichy Nándor gróf, a társulat elnöke, Esterházy Miklós Móríc gróf, a magas püspöki kar tagjai közül: Dessewffy Sándor csanádi püspök, Steiner Fülöp székesfejérvári püspök, Szmracsányi Pál szepesi püspök és Fehér Ipoly pannonhalmi főapát, Majláth Gusztáv gróf erdélyi segéd-püspök, Széchenyi Kálmán gróf jaáki apát, ott volt Gerlóczy Károly polgármester és többen.

A bíboros hercegprimás nagyszabású beszédét Zichy Nándor gróf megható hangon megköszönvén, ezután dr. *Kisfaludy A. Béla* prépost, a Társulat alelnöke olvasta fel terjedelmes alelnöki jelentését, mely után nagy lelkesedéssel kimondotta a közgyűlés, hogy a Társulat részére a bemutatott tervek alapján nagy épületet emel s abban a Társulat céljaira nyomdát létesít. E nagyfontosságú határozatot dr. *Kiss János* igazgatói és *Hummer Nándor* titkári jelentése követte. Az alelnöki és igazgatói jelentéseknek a népoktatásügyre vonatkozó részleteivel a jövő számban ismertetjük meg olvasóinkat.

A napirend egyéb pontjainak letárgyalása után a közgyűlés véget ért és a bíboros hercegprimás a jelenlevők lelkes éljenzése között távozott a gyülesteremből. Sorainkat eme óhajással zárjuk be: vajha megértené a magyar társadalom e gyűlés kimagasló részében, az elnöki megnyitóban elhangzott ígéket, hogy Isten áldása legyen e jövőben nemzeti kultúr-törekvéseinken, hogy »boldog lehessen a magyar.«

A szemérem érzetének ápolása.

A szemérem az erkölcs őre. Ha ez utóbbit megőrizni akarjuk, az előbbi szeplőtlen tisztaságának megvédése kell, hogy legfőbb gondozásunk tárgyát képezze.

Amde sokkal könnyebb az igazságot feláldítani, mint azt teljes egészében érvényre juttatni és keresztül vinni.

De vajjon szabad-e elcsüggednünk, ha nevelői munkánkban nehézségekre bukkanunk? Vajjon szabad-e az első kőben megbotolva kislélekűen megállanunk és megkezdett utunkat félbehagyva, a fáradságtól való félelmünkben visszafordulnunk? Bizonyára nem.

A szemérem érzetének ápolása és megőrzése oly sarkköve egész nevelői eljárásunknak, a mely nélkül a tiszta erkölcs épületét fel-

nem építhetjük. Már pedig, ha erre kellő gondot és a leglelkismeretesebb figyelmet nem fordítjuk, akkor nem neveltünk. Ha pedig nem neveltünk, s nem volt főtörekvésünk erkölcsös ifjúságot teremteni, akkor tanítói munkánk nemhogy hasznot hozott volna növendékeinkre, hanem határozottan kárhozatba dobtuk őket.

Kell tehát, hogy iskoláinkban első sorban neveljünk, a hasznos ismeretek tanítása mellett legfőbb gondunk a szilárd alapokon nyugvó erkölcsi nevelés legyen. Mert mit ér a tudomány erkölcs és testvére a becsület nélkül?!

Gondoljuk végig a családi és iskolai életnek minden mozzanatát, s meg fogjuk találni azon figyelmeztető határköveket, a melyek megállapodásra és elmélkedésre ösztönöznek, józan megfontolásunk pedig megmondja nekünk azon eljárási módokat is, a melyek alkalmasak arra, hogy gyermekeink szemérem érzetét s így tiszta erkölcsét ápoljuk és megőrizzük.

Már a piczi gyermek is egész önkénytelenül tesz néha olyan mozdulatokat a melyeket nem szabad figyelmen kívül hagynunk, vagy ha észrevettük azt, úgy gondolkoznunk, »hiszen kicsi még a pubi, s nem tudja mit csinál«, mert igaz marad az a közmondás, hogy »Rossz szokás esontha avul« s az ilyen kezdetben, ártatlan rossz szokás később öntudatosá is válhatik, s ha nem ügyelünk reá, azzá is fog válni. Ily esetekben minden magyarázat nélkül egész szelíden és szeretettel kell a kis kacsót más irányba terelni, annak más ártatlan foglalkozást nyújtani. Így azután a ferde szokás csirájában lesz elfojtva.

A munkával elfoglalt szülők kisebb gyermekeik felügyeletével vagy cselédjüket, vagy esetleg nagyobb gyermekeket bíznak meg. Ez esetben úgy az apai, mint az anyai szemeknek gyakran, lehetőleg folyton figyelniök s meglepniök kell a gyermekeket, nehogy olyas valamit mondjanak vagy tegyenek, a mi a szemérem rovására mehetne; mert a gyermek a szülők kezében olyan ajándék, a mit egykor az Ég számon kér tőlük; tehát úgy maguknak, mint az általuk megbizottaknak az ő felügyeletük alatt kerülniök kell minden olyat, ami gyermekük ártatlan lelkének zománczát csak érintené is. Ez okból beszédjökben kerülniök kell minden illetlen kifejezést, tetteikre még szorgosabban kell ügyelniök. Ha pedig a cseléd e tekintetben nem megbízható, akkor legjobb, ha azonnal kiadják útlevelét: mert egy rossz cseléd a család gyermekeinek lelkét képes örökre megmételyezni, s így a szülők bánatának alapjait lerakni. Ha pedig idegen gyermekről veszik azt a tapasztalást, hogy rossz nevelésű, illetlen viseletű, akkor azt egyszer s mindenkorra tiltsak ki házukból.

Egy gondos szülő sohasem fogja azt megengedni gyermekének, hogy házon kívül órákig csatangoljon a szülők által nem ismert helyeken, mert ha azt tenné, már akkor veszélyez-

teti annak ártatlanságát, s ő nem érdemi meg többé a gondos szülő nevét. A felügyelet nélküli kóborlás megadja az alkalmat a rossz társak közé keveredésre, a mi kész veszély a legjobb nevelésű gyermekre is, mert egy rothadt baraczk képes egy kosár egészséges gyümölcs megromlását előidézni. Azért leghelyesebben teszi a szülő, ha általa tisztességes, jó erkölcsű szülők hasonlóan jól nevelt gyermekét hívja házába gyermekének játszótársául s felügyel reájuk s ugyanazon kis játszótársához elereszti gyermekét egy rövid órára, a hol meggyőződése szerint az ottani anya gondos örökös szeméi előtt játszanak.

A reggeli és esteli öltözködés és öltöztetésnél legyenek a szülők a legnagyobb mértékben óvatosak. Ők maguk gyorsan és illedelmesen öltözzenek, s ugyanezt kívánják meg gyermekeiktől is. Ahol több gyermek van a családban, tiltsanak el minden pajkoskodást, mert e mellett igen könnyen kár eshetik a szemérem érzetében. Ne engedjek meg, hogy akár egyedül, akár többen félre eső helyeken együtt bujkáljanak. Gyorsan távolítsak el olyan helyekről, a hol czivakodó emberek vagy vásott gyermekek vannak, mert az ilyenek nem igen válogatósak a kifejezésekben. Már pedig egy felkapott rossz szó vagy illetlen cselekedet hallása vagy látása elég, hogy csorbát üssön az ártatlan szemérmén.

Mindezek mellett az egész családi élet lengje át a bensőségteljes vallásos nevelés szelleme, mert ez szolgál a szemérem, s így a tiszta erkölcs legbiztosabb alapjául. Tanítsa meg a szülő gyermekeit ajtatosan imádkozni, szót fogadni szülőinek, engedelmissége által örömet szerezni, s mindenkit, a kivel érintkezik, megbecsülni.

Ha a szülők fent jelzett módon nevelik és óvják gyermekeiket minden káros erkölestelen behatástól, akkor az iskola a feljövő kis seregben csupa ártatlan kis angyalkát kap, a kiknek lelke tiszta minden földi salaktól, s a kiknek szemét és erkölcsét nem érintette a romlás szennyes fuvalata. Ilyen ártatlan kis népet könnyű a szemérem és erkölcs ösvényein vezérelni.

De ne ámítsuk magunkat, mert a tapasztalás már meggyőzött arról, hogy sajnos, ez nincs általában így.

Sok szülő vagy maga bárdolatlan, s így a gyermek tőle látja és hallja azokat a dolgokat, a melyek kis lelkét megmételyezik, vagy gondtalan, s nem törődik gyermeke erkölcsi nevelésével, vagy ha meg is van benne a nevesebb érzelem és jóakarát, de szegénysege, vagy más életkörülményei arra kényszerítik őt, hogy kis gyermekeinek nevelését a jó Istentre meg a véletlenre bizza: így aztán az iskolába feljövő gyermekcsereg erkölcsi alapja nem olyan, a mit megnyugvással vehetnénk.

Kérdés már most, ha ilyen különböző er-

kölessi értékű tanítványokat kap az iskola, vajjon helyrehozhatja-e azon hibákat és mulasztásokat, a kiket a szülők gyermekeik erkölcsi nevelése körül elkövettek? E kérdésre nehéz volna azt mondani, hogy igen is teljesen helyrehozhatja. Ha ezt mondanók, akkor megfontolás nélkül túlbecsülnék önmagunkat és merőben lehetetlent állítanánk.

Lássuk csak miért?

Meg kell fontolnunk azt, hogy a már erkölcsi fogyatkozásban szenvedő gyermek, attól a forrástól, a honnan eddigi erkölcsi érzelmeit és benyomásait nyerte, ezentul sem lesz elszakítható: mert az iskolai életen kívül, legyen az bármily gondos és lelkiismeretes, ugyanazon régi körben fog tovább élni, a melyből legelső impulzusait vette s ekként a mit az iskola épít, azt a családi romlott viszonyok lerombolják.

Ettől a nagyon sok igazságot mondó állításból tehát az következik, hogy adjuk fel a reményt, hogy talán kétes erkölcsi nevelésű tanítványainkat megjavíthatnánk?! A világot sem!

Nekünk Istenben helyezett erős akarattal és reménnyel eltelve fel kell vennünk a harcot azon kis sereg üdvéért, a kiket a Gondviselés reánk bízott.

Mit tegyen tehát az iskola, hogy a fent vázolt megfontolandó nehéz körülmények között is növendékei számereim-érzetét, s így erkölcsiségét ápolja és őrizze.

Valamint mindenben, úgy erkölcsi tekintetben is a tanítónak mintaképnek kell növendékei előtt tűndökölnie, a kihez nekik a legnagyobb tisztelettel és ragaszkodó szeretettel kell feltekinteniök. Neki magatartásában, szavai és tetteiben kerülnie kell minden olyat, a mi azon nimbuszból, melynek őt körül kell lengenie, csak egy szemérményt is elveszithetne. Mert örök igazság marad, hogy »a példa vonz«, s csakis ilyen módon fog birni az ő oktatása és értelme a teljes hitelesség bélyegével.

(Folyt. és vége köv.)

Tóth Géza.

Szemelvények Mócsy Antal képviselő-házi beszédeiből.

A népiskola égető kérdései.

36 esztendőt töltöttem a népoktatás terén, meg fogja tehát engedni a t. Ház, sőt természetesen találja, hogyha a költségvetés ezen tételénél és majd a tanítóképzés tételénél lefoglalom a Ház becses türelmét és figyelmét. Az elemi népiskolák nagy fontosságáról nem akarok beszélni, a t. Háznak minden tagja tisztában van azzal. Mindnyájan egy cél felé törekszünk, hogy a népnevelés a nemzeti művelődés érdekében minél jobb legyen, csak az utak és eszközök tekintetében van eltérés. A vitatkozás ezéja az, hogy az ellentétek lehetőleg kiegyen-

lítettessenek és hogy a közjó érdekében: győzzön a jobb.

A néptanítótól, attól az egyszerű 300 frtra utalt tanerőtől, korunk felette sokat kíván. Tudjuk, hogy jártasnak kell lennie az ismeretek minden ágában, legalább az elemiekben. Azontul már a tanítóképzőben az ügyességnek oly sokféle ágában kell magát gyakorolnia, a mennyiben semmiféle intézet növendékeinek sem. Kell értenie a zenét, az éneket, a hegedűt, a zongorát és az orgona-játékot, értenie kell a rajzolóshoz, a testgyakorlathoz, a gazdasági, kertészeti gyakorlatok vezetéséhez, a méhészethez, selymészethez stb. A viták során felmerültek itt még oly kívánalmak is, melyek szerint a tanítónak még a tűzoltás terén is ügyesnek kell lennie, sőt alkalom adtán rögtöni segílyt is kellene nyújtani tudnia: szóval a tanítónak rendkívül sokoldalunak kell lennie. Éppen azért erre a pályára a közügy érdekében a legjobb szívű és legtehetségesebb embereknek kellene vállalkozniok. Fájdalom, az anyagi eszközök hiánya miatt ez nem így van. A nemzetiségi vidékeken ezenfelül még az állami nyelvnek, a magyar nyelv terjesztésének, gondozásának terhe is vállaira nehezedik.

És itt legyen szabad, t. Ház, csak igen röviden az állam nyelvéről, a magyar nyelv kérdéséről szólni. Az erre vonatkozólag több ízben történt felszólalásoknál mindig azt tapasztaltam, hogy mindnyájan az állam jogáról és hatalmáról beszéltek. A nemzetiségekkel szemben azt mondják, hogy az államnak joga van megkövetelni azt, hogy az állampolgárok megtanulják az állam nyelvét. Nem vonom ezt kétségbe, én is azon meggyőződésben vagyok, de figyelmeztetek arra, hogy az államnak ez nemcsak joga, hanem kötelessége is. Az államnak kötelessége alkalmat adni arra, hogy állampolgárai az állam nyelvét megtanulhassak. Kötelessége különösen azért, mert törvényünk szerint közszolgálatot csak az vállalhat, a ki az állam nyelvét bírja.

Azt hiszem, hogyha azon igen t. urak, a kik hazafiai lelkesedéssel, de sokszor erőszakolást is sürgetve a nemzetiségi vidékeken mindig az állam jogát hangoztatják az államnyelv tekintetében, inkább azon iparkodnának, hogy fölvilágosítsák az illetőket: hogy »nektek tulajdonképpen akkor lenne jogotok és okotok kifogásra, hogy ha az állam nem gondoskodnék arról, hogy ti az állam nyelvét megtanulhassátok«, vagyis ha a kapacitáció terére lépnének, sok esetben a célt inkább elérnék.

Szóltam mindjárt beszédem elején arról, hogy a tanítónak mennyi sok teendője, mennyi mindenféle ismerettel és ügyességgel kell birnia. — Kétszeresen, sőt mondhatom sokszorososan fokozódnak a tanítónak kötelességei teljesítése és eredményes működése körüli nehézségei a falvakban, a hol osztatlan iskolák vannak. A t. kultuszminiszter ur első beszéd-

jében rámutatott azon vizsássa, hogy az ugynevezett több-tanítós és az egy-tanítós iskolákban közös a tanterv.

Csak az utóbbi időben jöttek arra, hogy az egy-tanítós, vagy osztatlan iskolában lehetetlen a több tanítós iskolák számára előírt tanterv szerint tanítani és haladni. Nem bocsátkozom itt szakszerű fejtegetésekbe, de hogy a t. Ház tagjai mégis némi fogalommal bírjanak ama roppant nehézségekről, melyekkel a falusi tanítónak, a ki maga működik, egy iskolában küzdenie kell, bátorkodom egy hasonlattal a dolgot megvilágítani. A középtanodák-ból veszem a hasonlatot, a mi a t. Ház tagjai előtt kétségtelenül inkább ismeretes lesz. Képzelmük azt, hogy a gimnáziumnak 1. 2. 3. 4. 5. 6-ik évfolyamát egy tanteremben kell egy tanítónak tanítania ugyanegy időben. Méltóztatnak belátni, hogy akkor az ilyen gimnáziumban az a tanterv, de még azok a tankönyvek sem lesznek használhatók, a mely tanterv és tankönyvek használhatók az oly gimnáziumokban, hol az egyes évfolyambeliek külön-külön osztályban taníttatnak. Már pedig ez az eset a falusi osztatlan iskoláknál. Egy tanítónak egy teremben, egy időben kell 6, 7, 8, 9, 10, 11 éves gyermekeket tanítania.

Világos tehát, hogy azt a tantervet és azokat a tankönyveket ezen iskolákban a tanítók nem használhatják, a mely tanterv és tankönyvek a többtanítós iskolákban egészen megfelelők. A falusi osztatlan iskolai tanítóknak a dolgát még azon körülmény is igen nehezíti, például az előbb említettem gimnáziumi tanárok feladatához képest, hogy ezen falusi tanítóknak, különösen az alsóbb osztályban, még oly gyermekekkel is van dolga, a kik nem tudnak írni, olvasni, számolni. És ezen körülménynél fogva ezeknek foglalkoztatása felette megvan nehezítve.

A mélyen tisztelt kultuszminiszter úr tehát igen hasznos és szükséges munkát végeztet akkor, amidőn, mint tudom, éppen most illetékes szakferfiak által azt a kérdést tanulmányoztatja, hogy az osztatlan iskolák is bírjanak az ő viszonyaikkal megfelelő tantervvel.

Rámutattam, t. Ház, arra a fontos feladatra és ama nehéz és fáradságos munkára, mely a tanítónak hivatásul, osztályrészül jutott és mind ezt 300 forint fizetésért kell ennek az embernek teljesítenie. Ez a fizetés egyáltalában nem áll arányban a tanítónak kvalifikációjával és hivatásának fontosságával. Batran mondhatom, de be is bizonyítom, hogy e tekintetben a tanító más állásokkal szemben roppant hátrányban van, és így velük szemben méltánytalanság és igazságtalanság gyakoroltatik. Csak gondoljuk meg azt, hogy ahhoz, hogy valaki írni tudjon, hogy telekkönyvezető legyen, sőt hogy esetleg irodaigazgató legyen elég 4 középtanodai osztálynak az elvégzése. A ki a tanítói pályára lép, attól csak az előképzettség 4 közép-

tanodai osztály, erre jön aztán még 4 kemény esztendő, úgy hogy a tanítóképző-bizonyítványnak tulajdonképpen egyenlőnek kell lennie az érettségi bizonyítvánnyal. Mert ha bár a tanítóképzőben nem tanítják a klasszikus nyelveket és egyes tantárgyakat oly terjedelemben, mint a középtanodák felső osztályaiban, viszont a tanítónak más tárgyakat kell tanulnia, melyeket a középtanodákban nem tanulnak és nem tanítanak és így lehet mondani, hogy a tanítóképzőben, mind a tanároknak, mind pedig a tanulóknak legalább is van olyan erős munkájuk, mint a középtanodák felső osztályaiban.

És mégis ez a *tanítói oklevél* nem ér annyit, mint az érettségi bizonyítvány. Azt értem, hogy nem ér annyit az egyetemekkel szemben, mert a tanítóképző nem készít elő az egyetemekre; de annyit sem ér, mint például a polgári iskolák VI-ik osztályának bizonyítványa; mert például jegyzői pályára mehet az, a ki a polgári iskola 6 osztályát végezte, mehet úgy tudom állatorvosi pályára, de például tanítói oklevéllel, noha annak megszerzéséhez 2 esztendővel tovább kellett az illetőnek tanulnia, nem mehet. Világos tehát, hogy a tanítói fizetés nem áll arányban a tanítónak kvalifikációjával s hogy ennél fogva a kormányának kötelessége minden alkalmas eszközzel odahatni, hogy a tanítóknak javadalmazása emeltessék.

Hát hiszen erre azt mondhatják, t. uraim, hogy a kormány, a törvényhozás meg is tett már e tekintetben egy kezdeményező lépést, megalkotván az 1893. évi XXVI. törvényzikket, melynek értelmében az iskolafentartók kérhetik a kormánytól, hogy az ő tanítóiknak fizetése 300, esetleg 400 forinra egészítsék ki. Többen hangsúlyozták azt, hogy a törvénynek ezen kedvezményét, ezen segítyt az iskolafentartók különösen nemzetiségi vidékeken nem akarják igénybe venni és ehhez azt a magyarázatot fűzték, hogy azért nem akarják igénybe venni, mert nemzetellenes irányt követnek.

Hát t. Ház, én úgy tudom, hogy nemcsak a nemzetiségi vidékeken idegenkednek az állami segítytől, hanem a legmagyarabb vidéken is igen számos esetben ezen segítyt félnek igénybe venni, mer félnek az azzal járó zaklatástól és esetleges politikai üldözéstől. A t. miniszter úr kijelentette, hogy kutat e tekintetben az illető vidékeken, hogy mily iskolák fentartói nem veszik igénybe az állami segítyt és szándékozik e tekintetben erélyesen eljárni. Ezen miniszteri erélynek Dózsa és Perényi t. képviselőtársaim igen örülnek, hanem hogy aztán mily ügyesen, mennyi tapintattal szoktak a Dózsa és Perényi t. képviselőtársaimhoz hasonló gondolkodásu egyének eljárni a vidéken, mutatja az, hogy pl. Dózsa t. képviselőtársam itten nyíltan kijelentette, hogy az állami segítyek kiosztásánál ne az egyházi hatóságoknak véleménye legyen döntő, hanem a politikai tisztviselőknek véleménye. No már t. Ház, e tekintetben

mi úgy vagyunk meggyőződve, hogy ellenzéki tanító nem fog a politikai tisztviselők véleménye alapján segélyben részesülni.

Perényi t. képviselőtársam pedig azért kívánja különösen a tanítói segélyeknek mintegy raerőszakolását az illető iskola fentartókra, mert abban a meggyőződésben van, hogy a felekezeti tanítók fegyelmezésénél az államnak úgyszólván semmi hatalma, semmi befolyása nincs, a felekezeti iskolák tanítói tehetnek a mit akarnak, bátran haladhatnak, indulhatnak nemzetellenes irányban, azért semmi bajuk sem történik és ezért kívánja ő, hogy a felekezeti iskolák felett is a kormánynak hatalma minél inkább kiterjesztessék. En. t. Ház, úgy tudom, hogy ezen országban senkinek sem szabad nemzetellenes és államellenes cselekedeteket elkövetni. . . .

Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter: Nem volna szabad!

Mócsy Antal: . . . mert ha elköveti, utoléri az igazságszolgáltatás keze, csak az államnak közegei teljesítsék e tekintetben köteleességüket és állítsák az illetőket bíróság elé.

T. képviselőtársam, Perényi úr, kívánja a törvényt oly értelemben módosítani, hogy a t. kormánynak, illetve az államnak fegyelmi hatalma a legszélesebb alapon kiterjesztessék, ne csak az állami és községi, hanem a felekezeti iskolák tanítóira is. En magam is kívánom a törvénynek módosítását, azonban úgy, hogy az állami segély ne legyen azokhoz a feltételekhez kötve, azaz nyujtsa az állam a segélyt annak a szegény megszorult tanítónak, a hol szükség van rá, de ne kívánja azért az illetőnek lelkiismereti szabadságát vagy politikai függetlenségét beköbö verni.

Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter: Soha sem kívánta!

Mócsy Antal: T. Ház! Előbb említettem, hogy ha az államnak közegei teljesítik köteleességüket, akkor utoléri a büntetés, az igazságszolgáltatás keze azokat a tanítókat, a kik megfélemlkezve köteleességükről, hazájuk iránti hűségükről, netalán nemzetellenes irányban haladnak. Hisz úgy áll, t. Ház, a dolog, hogy létező törvényeink értelmében annak a tanfelügyelőnek joga van bármikor, bármelyik iskolát, a melyik kerületéhez tartozik, megvizsgálni, ellenőrizni, ha tehát az ő kerületében vannak olyan felekezeti, nemzetiségi iskolák, a melyek előtte hazafiság szempontjából gyanúsoknak tetszenek, látogassa meg azokat minél sürűbben, hiszen joga van benézni a tantervbe, a tankönyvekbe, joga van megbírálni a taneszközöket, s ha ezekben talál valami olyast, a mi államellenes volna, tehet lépéseket az illetőnek szigorú megbüntetésé iránt. E tekintetben tehát én a létező törvényeket elégeseknek tartom, csak végre kell azokat hajtani.

Befejezésül batorkodom meg, felhívni a t. miniszter úr figyelmét arra, a mire már Marjay tisztelt képviselőtársam felhívta figyel-

mét, hogy tudni illik sok tanítóval igazságtalanság és méltánytalanság történik akkor, a mikor fizetését a nyugdíjintézetbe lépésnél összeszámítják. Ugyanis ezer és ezer esetben a tanító több-kevesebb földet is bir fizetésképpen; némelyik tanítóval a földnek jövedelme többre megy, mint a készpénzbeli vagy egyéb járulék. Azt tudjuk, hogy általában az úgynevezett kataszteri tiszta jövedelem sokkal csekélyebbre van felvéve, mint a mennyit az illető birtok tényleg szokott jövedelmezni. Méltánytalanság történik tehát azzal a tanítóval, a kinek fizetését összeszámítván, a földnek csak a kataszteri tiszta jövedelmét veszik. Magam is tudok arra eseteket, hogy pl. tanítói állomással együtt járó földnek kataszteri tiszta jövedelme 30—40 forint, de tényleges jövedelme 150—200 forint, az összeírásnál azonban csak az a 30—40 forintnyi kataszteri tiszta jövedelmet veszik fel és így már most a tanító érzékenyen lesz sujtva akkor, a mikor nyugdíjba kerül, mert ő nem húzhat annyi nyugdíjat, a mennyi tényleg az ő fizetése volt és a mennyire a törvény értelmében jogosultsága van.

Még arra kívánám az igen t. miniszter úr figyelmét felhívni, hogy intézkedjék az iránt, hogy a szegény szülők ama 15 kros fizetés alól felmentessenek, a melyet a tanítói nyugdíjalapra kell fizetni. Valami nagyon gyűlöletes dolog ez és méltóztassanak figyelembe venni azt, hogy ugyanis a családos emberek megélhetése hazánkban, de mindenütt napról-napra nehezebb lesz. Hiszen annak a szegény apának, kinek talán 3—4 gyermeke jár az iskolába, ugyanis nagyon sok a terhe, még ezzel is megnehezíttessék az állapota?

VEGYESEK.

A püspök felolvasása. Ivánkovits János rozsnói püspök márczius 21-én este tíz órakor fölolvastat a budapesti iparos-körben. A tudós főpap fölolvastatásának czíme: Az ipar és kereskedelem befolyása nemzeti művelődésünkre a XVI. század elejéig.

Értesítés! A Selmeczbánya esperesi róm. kath. népnevelők-egyesületének tisztelt tagjait van szerencsénk arról értesíteni, hogy az: »Allittassék össze egy egyöntetű órarend és tanterv a három csoportba osztott, osztatlan népiskola részére« című, 20 frankos arany-nyal díjazandó pályamunka beadási határideje f. évi márczius hó végével lejár. Kelt *Hegybányán*, 1897. évi márczius hó 16-án. *Dankó Andor*, egyl. II. jegyző.

Irodalmi pályázat. A »Rozsnói-egyház-megyei róm. kath. tanító-egyesület« a folyó 1897. évre a következő tetteket tűzte ki: I. a) A kirándulások az iskolai nevelés és tanítás szolgálatában. b) Alkotmánytan az elemi népiskolában. (E czím alatt legyenek kifejtve azon elvek és módok, a melyek e tantárgy tanítá-

sanál alkalmasak arra, hogy az ifjuság szívében, a magyar nemzet önálló államisága és függetlenségének tudata szilárd gyökereket verjen; s képessé tétessék arra, hogy polgári jogait és kötelességeit, de legfőbbképpen a haza javára öntudatosan érvényesíteni tudja és akarja.) II. Pályatételül pedig a következő tételt tűzte ki: Mik a kath. tanítók jogos kivánságai az 1868. XXXVIII. t.-cz. revidálásánál? A pályamunka jutalma 30 korona. Az idegen kézzel írott és jelíges levéllel ellátott pályamunkák folyó 1897. évi április hó 30-ig az elnökséghez küldendők. — Jászó, 1897. évi márczius 11. Az elnökség.

A mesterinasok tanítása. A főváros közoktatási bizottsága a mesterinasok szakoktatásáról szabályrendeletet dolgozott ki. A tervezetet a tanács elfogadta és lehetőleg még a jövő iskolaév kezdete előtt életbe akarja léptetni.

Egyházi szerek, zászlók, miserúnák, műhimzések, stáció- és oltárképek, csillárok, fémhörnemek, kegytárgyak, képek és könyvek beszerzésére ajánljuk **Szűts és Társa,** a bibornokok és Magyarország hercegprimásának udv. szállítói **Budapesten, IV., Kossuth Lajos-utca.** Árjegyzéküket kívánatra bérmentve küldik.

Szerkesztői üzenetek.

T. M. Adorján. A törvényes intézkedés minden fenálló, a törvénytől eltérő szokást, kikötést megsemmisített. Az első korpótlék önre nézve is 1898. évben lesz esedékes, de a II-ik már 1903-ban és nem 1910-ben. — **M. J. Tót-Szerdahely.** Annak idején közzéteszük a felhívást, abból mindent megtudhat. — **P. L. Kapos-Szekesőn.** Megkaphatja. Ajánljuk figyelmébe mult számunk első czikkét, abban kellő választ talál kérdéseire. Intézkedünk. — **E. F. Tisza-Órsőn.** Mi nem tanácsolhatunk egyebet, minthogy forduljon indokolt kérelemmel a kegyúrhoz, a főtiszt. káptalanhoz. — **Morvahatár.** A kivatalos rovat alatt közöltük a miniszteri rendeletet, melyben felszólítottak az iskolafentartók nyilatkozattételre, vajjon megadják-e a tanítónak az ötödéves korpótlékot, avagy az államtól kérik azt. Ebben az ügyben a kir. tanfelügyelőség valószínűleg már meg is kereste a hitközségi iskolaszéket s így e testületben tessék az ügyet szorgalmazni. Az átirat kellő tájékoztatást nyújt a teendőkre nézve. — **K. V. Nagy-Atádön.** Készséggel teszünk eleget kérésének. — **N. J. Várkeszőn.** A járási orvos bizonyítványa alapján az iskolaszék kérheti nyugdíjaztatását. De kérvényt intézhet e tárgyban az iskolaszék közvetítésével és a fölttes egyházi hatóság beleegyezésével személyesen is a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumhoz. Nyugdíját a miniszterium nyugdíjügyi osztálya állapítja meg. — **A. J. Ada.** Még csak kéziratban van meg. Megerősítés előtt nem kapható. — Több levélre a jövő számban felelünk.

Felelős szerkesztő: **Ember Károly.**

Pályázatok.

Esztergomi érseki megye.

Csitári tanítói állomás üresedésben. Fizetése 400 frt. Iskolafűtésre 3 öl fa felvágva. Lakás 2 szoba, konyha, élléstár, istálló és házikert, állomás augusztus végén elfoglalandó. Orgonálni tudóknak előny. Folyamodvány csitári iskolaszékre czimzendő **Kozma Miklós** plebános elnök.

Egri érseki megye.

A **monosbéli** (u. p. Borsod-Apátfalva) kántortanítótságra márczius 31-ig pályázat hirdettetik. Egy szoba,

konyha, kamra s házikertből álló lakáson kívül jövedelme: 251 frt készpénz, mintegy 20 frt tandíj, 5 frtnyi stóla s 40 pár után 1—1 véka rozs és 20—20 kr. A javadalom 400 frtig való kiegészítése államsegély útján folyamatban van. Kötelessége: hetenkint egyszer az isteni tisztelet alatt orgonálni és énekelni litániákat és mindennemű kántori és tanítói teendőket végezni. Kérvények **Vass Imre** apátfalvi lelkészhez küldendők.

1—2

Kalocsai érseki megye.

Moholy (Bácsm.) nagyközségben a róm. kath. kántori állomás üresedésben lévén, ennek betöltésére ezenel pályázat nyittatik. Az állomás javadalma: 1. Moholy község házi pénztárából negyedévi előleges részletekben fizetendő 500 frt. 2. A kántori lak beltelke után kiosztott 1000 öl legelő jutalék-föld haszonélvezete. 3. A hitközség tulajdonát képező kántorlakban szabad lakás. 4. Ostyasütésért a templompénztárból évenként 25 frt. 5. A kántort illető stóla-díjak a következőleg vannak meghatározva: a) a házassulandóknak a kihirdetésre való beírásért, helybelitől 50 kr., vidékitől 1 frt, b) temetésnél: kis halott után stóla 25 kr., a háznál és a temetőben való magyar énekért 25 kr., nagy halott után stóla 50 kr., a háznál és a temetőben való magyar ének után 50 kr., koporsóba kérés és a temetőben végzendő liberától összesen 1 frt, az uton a »Könyörülj Istenem« énekért 50 kr., bucsuztatóért egyáltalán versenként 30 kr., ugy azonban, hogy a bucsuztató 12 versnél hosszabb nem lehet, c) Miséktől: ha külön szándékra mondatik, énekes miséktől 20 kr., koporsós misétől 60 kr., jegyekért mondott énekes misétől 40 kr., az örökös miséktől az alapítványtőke kamatjövedelméhez képest a szabályszerű jutalék, körülbelül 40 frt. A kántor kötelezettségei külön pályázati feltételekben vannak megállapítva, mely feltételek a moholyi róm. kath. plébánián megtekinthetők és minden pályázó által kötelezőleg aláírandók. Csak tanítói és kántori oklevéllel bíró egyének pályázhatnak. A kántori oklevelet azonban igazolt 5 évi kántori működés pótolhatja. A működési és erkölcsi bizonyítványokkal kellőképp felszerelt kérvények a moholyi róm. kath. hitközségi képviselő testületre czimezve a választás napjáig alulírott hitközségi elnöknel nyújtandók be. A választás 1897. évi április hó 20-án délelőtt 9 órára tüzetik ki, mely időre a pályázók — próbaéneklés és orgonálás végett — megjelenni kötelesek. A megválasztott állását 1897. évi május hó 1-én elfoglalni tartozik, mely naptól a fizetés folyóvá tételük. Kelt Moholyon, 1897. évi márczius hó 14-én. **Ujhelyi Agoston** róm. kath. plébános, hitközségi elnök. **Berecz Lajos** róm. kath. tanító, hitközségi jegyző. 1—2

Besztercebányai egyházmegye.

Bars-Simonyi róm. kath. kántortanítói állás megüresedvén, ezennel pályázat hirdettetik. Fizetése: 520 frt és lakás. Pályázati határidő 1897. évi április 12-ike délelőtt 10 óra. Kérvények az iskolaszékhez beküldendők, választás napján személyes megjelenés kívántatik. **Iskolaszék.**

Felfalura (Barsmegye) kántortanító kerestetik. Évi fizetése 154 frt a községektől, 246 frt az államtól és tiszteességes lakás. Folyamodni lehet április 30-ig a felfalusi róm. kath. iskolaszéknél. 1—2

Eperjesi egyházmegye.

A **csertészi** (Ungm.) államilag segélyezett g. k. kántortanítói állomásra pályázat hirdettetik. Évi fizetése: segély 144 frt, községtől 60 frt, 10 köből párbér, fél telki állomány, 3 öl tűzifa, stóla, kert és lakás. Szeptembertől a negyedik száz frt is biztosítatik. Okleveles kérvényezők 1897. április 4-én a lelkészi hivatalnál jelentkezzenek. 1—2

Munkácsi gör. kath. egyházmegye.

Az üresedésben lévő **orosz-pataki** ének. tanítói állomásra pályázat hirdettetik. Jövedelme: 231 frt államsegéllyel együtt 300 frt. Okleveles pályázók f. évi márczius 31-én délelőtt 9 órakor jelentkezzenek **Ulicson** a lelkészi lakban a püspök oméltóságához czimzett és

felszerelt kérvényekkel. Ulícs 1897. márczius 15-én Chira Ágoston ulícsi lelkész esp. hiv. vezető.

Nyitrai egyházmegye.

Kesseleőkeő-Podhragyra (u. p. Nyitra Novák) róm. kath. magyar és tót nyelvben jártas tanító keresetik. Jövedelme: — a lakáson kívül — tisztán tanítói 300 frt, beíratási díj körülbelül 10 frt, konyhakert s mérő alá való szántóföld hasznélvezete és 41 szekér tüzelőfa, kántori készpénzben 81 frt 72 kr., stólaváltóság, páspóki segély, alapítványok s templomi ostayasítás fejében: 88 frt 80 kr., bucsuztatókért átlagosan 30 frt, 24 mérő vegyes gabona, 2 mérő buza, 6 mázsa széna, 7 hold legelő s szabad legeltetési jog és a koleda s offerák ad része. A választás április hó 22-én fog megtartatni. Mihályfy János iskolaszéki elnök.

Pécsi egyházmegye.

A böleskei (Tolnam) rk. kántortanítói állásra április hó 2-áig pályázat hirdettetik. Az állás javadalmazása: 255 frt készpénz a hitközségi. — 30 frt ismételő tanítási díj a polti. községi pénztárból: — 1 telek föld legelő illetékkel, melyet a kántortanító művel, és az összes adókat fizeti: — ostayasítási átalány 10 frt. — a Canonica visitáció szerinti és bucsuztatásból befolyó stóla-jövedelem körülbelül 150 frt: — 4 öl puhafa és 300 kénye puhafa-röze, továbbá 3 szobából álló lakás, konyha, élezkamra, fűkamra, pincze, istálló, ólak, udvar és egy kis házikert. A tannyelv kizárólag magyar. A kántortanító köteles az összes kántori teendőket végezni és az iskolaszék által meghatározott osztályokban, valamint az egyik ismételő osztályban tanítani. A kántor-próba április hó 5-én d. e. 9 órakor tartatik: előleges próbaéneklés meg nem engedtetik. Választás a próba után. Az állomás legkésőbb április 10-én elfoglalandó. Kérvények a böleskei rk. iskolaszék elnökségéhez intézendők. Kelt. Böleskén, 1897. évi márczius hó 17-én Vajay István. iskolaszéki elnök

Rozsnyói egyházmegye.

Urajra (Gömörm. u. p. Ord) r. kath. kántortanítói pályázat hirdettetik. Jövedelem: 280 frt, harangoztatásért 50 frt, stóla 60 frt, tandíj mintegy 63 frt, ismétlősöktől mintegy 10 frt, 12 méter tűzifa, 3614 négyszögöl szántóföld, 1600 négyszögöl rét, 4 drb. tehénlegeltetés, sertés, liba szabad tartás, két kert úri lakással, iskola-kert használata a gondozásért. Pályázatok márczius 28-ig. Választás napja márczius 31. délelőtt 9 órakor személyes megjelenéssel. Szent-Simony, r. kath. plebania.

Szatmári egyházmegye.

A bárdházi (Beregvárm.) róm. kath. kántortanítói állomásra 1897. április 25-re pályázat hirdettetik. Javadalom: különféle alapokból 400 frt készpénz, 32 méter fa, melyből az iskola is fűtendő, stóla mintegy 20 frt. Lakása áll: három szoba, konyha, kamara, istálló, csűr, kerttel. Iskolaszékre címzett kérvények Sprenecz Miklós plebánoshoz Bárdháza u. p. Munkács küldendők. Tanítási nyelv magyar, de a német tudása is kívánatos.

1-2

Székesfehérvári egyházmegye.

A budakeszi r. kath. felekezeti iskolánál megüresedett tanítói állomásra pályázat hirdettetik. A tanító évi fizetése 400 frt, 50 frt lakbér és 15 frt papénz. A tannyelv ugyan magyar, de a német nyelv ismerete is kívánatik. A kántori teendőkben jártas tanító urak előnyben részesülnek. Kellően felszerelt kérvények alulírothoz f. évi ápril 4-ig küldendők. Kelt. Budakeszen, 1897. márczius 15. Bulics Ferenc, plebános. 1-2

A esákvári róm. kath. másodtanítói állomásra 350 frt fizetéssel egy butorozott szobával és fűtéssel márczius 30-ig pályázat hirdettetik. A megválasztott kántori teendőkben segédkezni tartozik. A folyamodványok Rácz Endre plebánosnak Esákvárra küldendők. A pillis-szt. laszlói (Pestm.) róm. kath. kántortanítói állomásra márczius 23-iki határnappal pályázat hirdettetik. Jövedelme: pénz, földek, termények és fában 600 frt. Az állomás azonnal elfoglalandó. A tanítási nyelv tót-magyar. Folyamodványok márczius 22-ig

a ker. esperes tanfelügyelő urhoz (lakik, Pilis-Csabán, posta helyben) küldendők s a választás napján személyes megjelenés kívánatik.

Inotára (Fehérm.) egy róm. kath. kántortanító keresetik, évi javadalma: 350 frt, mellékes biztos jövedelme 50 frt. Az állomás azonnal elfoglalandó. Kérvények főt Fligler György plebános iskolaszéki elnök urhoz küldendők Csoor, Fehérmegye

Zágrábi egyházmegye.

Zalamegye-Muraköz miksavári róm. kath. horvát-magyar nyelvű népiskolának, azonnal elfoglalandó másodtanítói állomására ápril 1-ig pályázat hirdettetik. Fizetés: 360 frt, lakás konyhakerítél. Oklevélleli pályázatok iskolaszéki elnökséghez posta Dráva-Vásárhely küldendők. 2-2

Rum, finom likőrök

bárki házi használatra hideg uton minden készülék nélkül kitűnő minőségben előállíthat.

Kezelési könyv és árlap ingyen.

WATTERICH A., BUDAPEST.

5. dohány-utca 5.

ALAPÍTOTT 1869.

Az 1885. és 1896. évi budapesti országos kiállításnál mint bíráló bizottság alelnöke „Versenyen kívül”.

Küldetések: **Ő FELSÉGE A KIRALYTÓL** ipari érdeméért: a legfelsőbb elismerés, a **Ferencz Józsefrend lovagkeresztje**, a Koronás arany érdemkereszt és az arany érdemkereszt. Továbbá: Az állami aranyérem és az országos iparegyesület nagy arany díszérem stb. stb.

SCHUNDA V. JÓZSEF

cs. és kir. udv. hangszergyáros, zeneműkereskedő

Budapest, Magyar-utca 18

a m. kir. Opera, az összes budapesti színházak, a m. kir. Zeneakadémia, Nemzeti zenede stb. stb. szállítója ajánlja mindennemű saját gyárában készült

réz-fuvó, fa-fuvó, vonó és ütő-hangszereit,

valamint saját találmányu javított és szabadalmazott

CIMBALMAIT pedállal és e nélkül.

Egyszentén mindennemű valódi olasz és másféle igen tartós hurokat és mindenféle **hangszeralkatrészeket**, jóállás mellett azok jóságáért, a csinos és tartós munkáért, valamint különösen a tiszta hangolásért.

ZENEMŰKERESKEDÉSEMBEN

rákötött vannak a hazai és külföldi legjobb zenéirodalom összes termékei. Árjegyzékek kivanatra ingyen küldetnek meg.

Orgona-építési műintézet.

RIEGER TESTVÉREK

Budapest, Garay-utca 48.

Rieger testvérek Jägerndorfi (Osztr.-Szil.) cs. és kir. udvari orgona-gyáranak fiókja. Legelőszőbb árakon kiváló orgonákat szállítanak.

A cég 23 évi fennállása óta

540 uj orgonát

épített, melyek közül 186 esik Magyarországra, a többi Norvégiába, Németországba, Romániába, Orosz-, Olasz- és Törökországba szállították.

Orgona-árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Budapest, Buschmann F. könyvnyomdája. (Hari sch-bazár.)